

Дисципліна з підготовки доктора філософії:

Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації

Спеціальність	«Медицина»
Освітньо-наукова програма	«Медицина» 2020
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Навчальний рік	2024-2025
Статус дисципліни (обов'язкова/вибіркова)	Обов'язкова
Мова викладання	українська, англійська
Загальне навантаження	4,5 кредити ЄКТС
Курс / семестр	I курс / 1-2 семестр
Укладач (і)	д.філос.н, професор ЗВО Святослав ЧЕРКАСОВ, д.філос.н. професор ЗВО Костянтин ВЕРГЕЛЕС, kvergeles@gmail.com
Викладач (і), гостьові лектори	д.філос.н, професор ЗВО Святослав ЧЕРКАСОВ, д.філос.н. професор ЗВО Костянтин ВЕРГЕЛЕС
Місце проведення, контакти	Кафедра філософії та суспільних наук Адреса: 21028, м. Вінниця, вул. В. Стуса 2, телефон +38(0432)672943 philosophy@vnm.edu.ua kvergeles@gmail.com

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

АНОТАЦІЯ

Аспіранту для вивчення винесена проблема розуміння філософії. Філософія – важлива складова духовного світу людини та суспільства, одна зі форм суспільної свідомості, інтегральне узагальнення інтелектуальних надбань та життєвого досвіду людства; вона є самосвідомістю людства та теоретичною основою його світогляду. Світогляд – це найзагальніше усвідомлення людиною та людством навколишнього середовища, свого місця в ньому; ставлення і відношення до світу і до себе, своїх претензій і намірів в житті та шляхів в їх реалізації. Світогляд поєднує та суміщає у собі цілісну систему знань і уявлень, поглядів і переконань, усвідомлених правових та моральних норм, цінностей, ідей та ідеалів, соціальних пріоритетів, життєвих принципів, - одним словом, все те, що визначає та зумовлює лінію поведінки людини, її відповідальне ставлення до себе, колективу, суспільства та природи.

Філософія як особлива форма теоретичної рефлексії та духовної діяльності озброює людину знанням загальних принципів буття, спираючись на які вона може орієнтуватися у складній системі зв'язків і відношень об'єктивної діяльності. Так як філософія поширюється на все доступне людському пізнанню, то вона відрізняє нас від дикунів та варварів, і кожен народ є тим більше цивілізованим та освіченішим, чим більше в ньому філософствують. Для держави немає більшого блага, ніж мати істинних філософів (Р. Декарт), а ми повинні додати – та істинних, справжніх вчених-медиків, лікарів-клініцистів.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» є вивчення філософії та формування у здобувачів ступеня доктора філософії, цілісного уявлення про світ і людину, про роль медицини у ствердженні сенсу людського буття. Вивчення філософії має велике значення у вихованні майбутніх медиків, формуванні їх переконань, софійно-діалектичного мислення, підвищенні їх науково-культурного рівня сучасної цивілізації.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» є вивчення дисципліни є спрямування здобувачів ступеня доктора філософії, до пізнання сенсу життя і оволодіння професією лікаря та формування навиків самостійного і творчого мислення у сфері науково-практичної діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

ПРН 01. Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації.

ПРН 02. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій.

ПРН 03. Виявляти невирішені проблеми у предметній області, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення.

ПРН 04. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження.

ПРН 10. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство.

ПРН 11. Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій.

ПРН 12. Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері.

ПРН 13. Організувати освітній процес.

ПРН 14. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення.

ПРН 15. Організувати роботу колективу (здобувачів вищої освіти, колег, міждисциплінарної команди).

ПРН 17. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

2. РОЗПОДІЛ ЗА ВИДАМИ ЗАНЯТЬ ТА ГОДИНАМИ НАВЧАННЯ

Вид занять	Години
Лекції	68
Практичні заняття	46
Самостійна роботи	21
Всього	135

3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назви змістових модулів і тем
1	Філософія та її предмет
2	Світогляд людини і філософія
3	Релігія як історичний тип світогляду
4	Філософія стародавнього Сходу, Індії та Китаю
5	Основні школи та вчення філософії стародавньої Індії та Китаю

6	Філософія стародавньої Греції
7	Філософія стародавньої Греції. Ранній досократівський період
8	Середній, класичний період філософії стародавньої Греції та епохи еллінізму
9	Філософія Середньовіччя та епохи Відродження
10	Особливості та нові філософсько-релігійні проблеми філософії Середньовіччя
11	Гуманістичний та пантеїстичний напрямки філософії епохи Відродження
12	Філософія Нового часу
13	Проблема методу пізнання у філософії Нового часу
14	Філософія французького Просвітництва
15	Німецька класична філософія. Частина 1
16	Німецька класична філософія. Частина 2
17	Особливості німецької класичної філософії. І.Кант
18	Філософія Ф.В.Й. Шеллінга, Г.В.Ф. Гегеля, Л. Фейєрбаха
19	Сучасна західна філософія
20	Сучасна епоха та її відображення у філософії. Некласична філософія
21	Вітчизняна філософія
22	Буття. Матерія. Свідомість
23	Філософська проблема буття
24	Філософська проблема пізнання світу
25	Філософська проблема світоглядного буття.Свідомість як елемент світогляду.
26	Філософська проблема матерії. Світоглядні проблеми.
27	Філософсько – світоглядні проблеми формування свідомості. Види свідомості.
28	Філософська проблема пізнання світу.
29	Формування та розвиток системного наукового світогляду.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання: лекція, пояснення, бесіда, розповідь, ілюстрація, навчальна дискусія, суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу, пізнавальні ігри шляхом моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів, створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу з використання пригод, гумористичних уривків, створення ситуації новизни навчального матеріалу, опора на життєвий досвід.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ДИСЦИПЛІНИ - диференційний залік.

Диференційований залік аспіранта складається з суми поточного контролю та балів, отриманих за поточне заняття.

ФОРМИ ОЦІНЮВАННЯ

Форма поточного контролю успішності навчання: Усний контроль: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; письмовий контроль.

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю успішності навчання: оцінка з дисципліни здобувача складається з суми балів поточного контролю та балів, отриманих за диференційований залік.

Форма поточного контролю успішності навчання: сума балів поточного контролю визначається на основі оцінок поточної навчальної діяльності здобувача зі всіх тем за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання кожної теми:

Оцінка «відмінно» виставляється у випадку, коли аспірант знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї.

Оцінка «добре» виставляється за умови, коли аспірант знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання аспірант відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувуючи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка «задовільно» ставиться аспірантові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Аспірант спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувуючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння аспіранта не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Оцінювання самостійної роботи.

Оцінювання самостійної роботи аспірантів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при проведенні диференційованого заліку.

Критерії оцінювання під час проведення диференційованого заліку:

Оцінка «відмінно» (80-71) виставляється у випадку, коли здобувач під час співбесіди та виконання отриманого завдання відповів на всі поставлені (екзаменаторами в разі іспиту) запитання з дисципліни у повному обсязі, може проілюструвати відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпні, точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності, самостійно генерує інноваційні ідеї. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих несуттєвих неточностей.

Оцінка «добре» (70-61) виставляється за умови, коли здобувач під час співбесіди та виконання отриманого завдання добре відповідає і добре розуміє всі поставлені (екзаменаторами) запитання з дисципліни, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання здобувач відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувуючи складнощі лише у найважчих випадках. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням окремих допущених помилок.

Оцінка «задовільно» (60-50) ставиться здобувачу на основі його знань всього змісту поставлених (екзаменаторами) під час співбесіди запитань, виконав отримане завдання і продемонстрував задовільний рівень розуміння та вмінь. Здобувач спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчуваючи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно. В межах діапазону балів оцінювання відбувається з урахуванням кількості допущених помилок.

Оцінка «незадовільно» виставляється у випадках, коли знання і вміння здобувача не відповідають вимогам «задовільної» оцінки.

Розрахунок рейтингових балів

Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (200 балів) для дисциплін, що закінчуються заліком та Шкала перерахунку традиційних оцінок у рейтингові бали (120 балів) для дисциплін, що закінчуються підсумковим контролем проводять згідно чинного положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова.

Підсумковий контроль засвоєння дисципліни проводиться у вигляді диференційованого заліку після вивчення дисципліни у II семестрі. Диференційований залік проводиться на останньому занятті за розкладом.

Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант під час диференційованого заліку, складає 80. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо аспірант набрав не менше 50 балів.

Оцінка за диференційовий залік відповідає шкалі: оцінка «5» – 80-71 бал, оцінка «4» – 70-61 бал, оцінка «3» – 60-50 балів.

Поточна успішність вираховується за весь курс вивчення дисципліни, середня арифметична оцінка переводиться у бали згідно 120-бальної шкали.

Отримані бали за поточну успішність та диференційований залік додаються і визначають оцінку з дисципліни. Ця сума відповідає фіксованій шкалі оцінок: оцінка «5» – 200-180 балів, оцінка «4» – 179-160 балів, оцінка «3» – 159-122 бали

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою диференційованого заліку
180-200	A	відмінно
170-179,9	B	добре
160-169,9	C	
141-159,9	D	задовільно
122-140,99	E	
	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних (семінарських) занять, самостійної роботи, питання, методичні вказівки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів)

9. ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам «Кодексу академічної доброчесності та корпоративної етики ВНМУ ім. М.І. Пирогова» (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/kodex_akad_dobro.PDF).

Відпрацювання пропущених аудиторних занять, повторне проходження контрольних заходів, а також процедури оскарження результатів проведення контрольних заходів здійснюються згідно «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова» (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/pologPhD_org.pdf)

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна_інформація/Основні_документи)). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри на сайті університету (<https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії> / Аспіранту.

10. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів: Кафедра філософії та суспільних наук /аспіранту /Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії> Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту аспіранта s000XXX@vnmu.edu.ua.

ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова)

1. Еко Умберто, Федріга Рікардо. Історія філософії. Античність та Середньовіччя. – Харків: Фоліо, 2024. – 560 с.
2. Сучасна філософія. Тексти : навчальний посібник (укладач: І. В. Мінаков). – Львів : «Новий Світ-2000», 2024. – 143 с.
3. Практикум з філософії : навчальний посібник / під редакцією В. Л. Петрушенка. Львів : «Новий Світ-2000», 2024. – 256 с.
4. Курс загальної філософії: від ідей до проблем: навчальний посібник / Ігор Карівець, Андрій Поцелуйко. За заг. ред. д-ра філос. наук І. В. Карівця. – Львів: Видавництво ПП «Новий Світ – 2000», 2024, 309 с.
5. Філософія. Підручник. 5-те видання / Петрушенко В.Л. – Львів: «Новий Світ–2000», 2024. – 504 с.
6. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. Світова філософія поствоєнного часу : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. – 472 с.
7. Петрушенко В. Стови творіння: Буття – Свідомість – Людина та Особистість. – Львів: «Новий Світ-2000», 2023.
8. Туренко В. Рання грецька філософія: рефлексії про політику і право. – К.: Дух і Літера, 2023. – 608 с.
9. Дзьобань О.П. Філософія науки: підручник/ О.П.Дзьобань; ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. академії прав. наук України». Київ; Одеса: Фенікс, 2024. – 516 с.

Допоміжна

1. Словник з логіки і риторики : навчальний посібник / С. М. Повторева, О. Ю. Чурсінова. – Львів: «Новий Світ – 2000», 2024. – 120 с.
2. Гносеологічні та логічні проблеми медичної діагностики: монографія / Святослав

Черкасов. – Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2024. – 289 с.

3. Сидоренко Л.І. Філософія науки. Конспект лекцій. Для аспірантів 1-го року природничих спеціальностей. КНУ імені Тараса Шевченка, 2023 р. <http://www.philsci.univ.kiev.ua>

4. Арістотель. Метафізика. – К.: Темпора, 2022. – 848 с.

5. Марк Аврелій. Наодинці з собою. – Львів: Апріорі, 2022. – 184 с.

6. Платон. Діалоги. – К.: Фоліо, 2022. – 352 с.

Інформаційні ресурси

Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>

Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmu.edu.ua>

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua>

Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України <https://www.filosof.com.ua/>

Сайт електронної бібліотеки «Чтиво»: <https://chtyvo.org.ua/search-google/>

Книги жанру «Філософія»: [Diasporiana Електронна бібліотека | Проект зі збереження інтелектуальної спадщини української еміграції та розсіяння](#)

Сайт (новогрецькою), який буде корисним для широкого загалу, хто цікавиться доробком Аристотеля - <https://aristotelistes.cti.gr/admin/SelectTransSem>

Студія онлайн-освіти Educational Era. URL: <https://ed-era.com>

Дія. Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua>

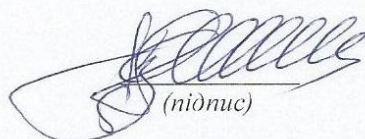
Освітня онлайн-платформа. URL: <https://sendpulse.ua>

Платформа онлайн-освіти. URL: <https://impactorium.org>

Освітній хаб – EduHub.in.ua. URL: <https://eduhub.in.ua>

Силабус з дисципліни «Історія філософії як методологічна основа розвитку науки та цивілізації» обговорено та затверджено на засіданні кафедри філософії та суспільних наук (протокол № 1, від «29» 08 2024 року

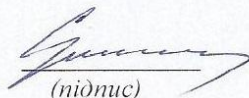
Відповідальний за курс

(підпис)

проф. Костянтин Вергелес

Завідувач кафедри

(підпис)

проф. Святослав Черкасов